

Posudek na bakalářskou práci Lucie Nocarové „Stárnutí populací EU: trendy a struktury“

Předkládaná bakalářská práce se skládá z 36 číslovaných stran, z čehož jsou 4 strany věnované přílohám. Jedná se tedy o práci poměrně krátkou, což neznamená a priori odsudek. Autorka se věnovala čistě demografickému tématu, demografické stárnutí a budoucí populační vývoj patří bezesporu mezi fenomény současné doby. Je rozdělena do pěti (ne)číslovaných, dále strukturovaných kapitol: *Úvod*, *Metodika a zdroje dat*, *Demografické stárnutí*, *Stárnutí populací EU* a *Závěr*. Následuje *Seznam použité literatury* a *Seznam použitých datových zdrojů*. Oponent upozorňuje, že není příliš vhodné používat zkratku EU v názvech kapitol a podkapitol, i když se samozřejmě jedná o obecně známý pojem. Součástí práce je rovněž několik tabulek.

V úvodní kapitole autorka vymezuje cíl práce, kterým je popsat stávající situaci populačního stárnutí a budoucí populační vývoj EU (s.10) s použitím dat Eurostatu. V druhé kapitole se rozepisuje o metodice a zdrojích dat, vedle dat Eurostatu používá rovněž Human Fertility Database, Human Mortality Database a World Bank. Je správné, že autorka upozorňuje na možné nesrovnalosti, které se mohou při použití více datových zdrojů vyskytnout. Pokud používá pro analýzu stárnutí populace (nikoliv států, s. 11) věk 65 let měla by uvést, proč se takto rozhodla. Pěkně popsána je dynamika stárnutí populací popsána na obrázku 1 (s. 12), červené čáry patrně značí EU průměr (nejsou blíže vysvětleny).

Třetí kapitola je věnována fenoménu demografického stárnutí. Autorka začíná klasifikací populačních pyramid (mohly by být graficky zobrazeny) a způsoby stárnutí (zdola, shora). Problematické je tvrzení o nastartování stárnutí demografickou revolucí (s.14). Stárnutí populací je *důsledkem* této revoluce, její příčiny jsou obecnějšího a komplexního rázu. Autorka správně uvádí vývojová stádia demografické revoluce. Dále je zmíněn koncept druhého demografického přechodu, což je sice věcně v pořádku, avšak mezi demografickou revolucí a druhým demografickým přechodem uplynul poměrně dlouhý časový interval, což by si zasloužilo více pozornosti, např. popisem jednotlivých států (EU), jak v nich demografická revoluce probíhala a za jakých podmínek se dostali do fáze druhého demografického přechodu. Další podkapitoly jsou věnovány komponentám demografického stárnutí a novému pojetí věku – přesnější by bylo novému pojetí *ukazatele* věku. Docela pěkně je popsána problematika chronologického vs. prospektivního věku (kap. 3.2.1), výsledkem je srozumitelný popis prospektivního indexu závislosti.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na stárnutí populací EU s upozorněním dopadů, které to přinese. Autorka vymezuje zkoumané období 1960 – 2015 a k nastínění populačního stárnutí používá ukazatel úhrnné plodnosti. Srozumitelně je popsán populační vývoj v jednotlivých státech EU, ať již z hlediska plodnosti nebo úmrtnosti. Další podkapitola je věnována budoucímu vývoji EU na základě prognózy EUROPOP 2015. Následují ukazatele demografického stárnutí, ze kterých je dobře patrný budoucí vývoj v jednotlivých státech EU. To je dobře patrné rovněž z vývoje věkového mediánu (s. 25). Dále je proces demografického stárnutí pěkně rozpracován v podkapitole 4.3. Na místě je rovněž problematika délky života ve zdraví – viz s. 29.

Poslední kapitolou je závěr, který velmi stručně shrnuje poznatky z předchozích kapitol. Jak bylo řečeno v úvodu, jedná se rozsahově krátkou práci, která patrně nesplňuje doporučený standard na minimální rozsah práce. Na druhou stranu se jedná o text, který vcelku výstižným způsobem popisuje proces populačního stárnutí – jak retrospektivně, tak i prospektivně. S ohledem na tuto skutečnost, doporučuji práci přijmout k obhajobě.

Ing. Jaroslav Kraus, Ph.D.
3. června 2018